

Tejová, M., Coufalová, J., Slezáková S., Okruhlica, L.: **Finančná odmena ako silný motivátor v liečbe závislosti od tabaku**. Alkoholizmus a drogové závislosti, 2009, roč. 44, č. 5, s. 273 – 284.

Úvod: Nikotín, psychoaktívna zložka tabaku, sa zaraďuje medzi látky s najväčším potenciálom vyvolať závislosť. Nielen liečba sama, ale aj motivácia s liečbou začať, patrí k najzložitejším terapeutickým problémom. Substancia spôsobuje zmeny v nálade, redukuje stres, podnecuje aktivitu, vzrušenie, pozornosť, koncentráciu a mnoho iných. V rozpore s týmito krátkodobými účinkami sa po rokoch objavujú vážne problémy úzko súvisiace s fajčením, ako napríklad pľúcny emfyzém, rakovina a choroby kardiovaskulárneho systému. *Cieľom štúdie* bolo zistiť, prečo pacienti liečiaci sa zo závislosti od alkoholu nevstupujú do liečby závislosti od tabaku. Chceli sme zistiť, ako účinnejšie motivovať pacientov k tomu, aby prestali fajčiť. Práca je rozdelená na kvantitatívnu a kvalitatívnu časť. *Pacienti a metodika:* Vzorku tvorilo 72 pacientov CPLDZ Bratislava liečiacich sa od alkoholu, ktorí v čase výskumu pravidelne fajčili (72 % mužov a 28 % žien, priemerný vek 44,7 roka (SD ± 11,5)). Bol im podávaný dotazník tvorený siedmimi otázkami, výstupy z neho boli spracované v databáze SPSS. Kvalitatívnu časť tvorila kazuistika 77-ročnej kolegyne lekárky – psychiatričky. *Výsledky:* 100 % (72) vedelo, že fajčenie škodí zdraviu a z toho 4 % (3) si myslelo, že ich zdraviu fajčenie neškodí. O možnostiach liečby vedelo 93 % (67), ale liečilo sa iba 6 % (4) pacientov. Z pacientov, ktorí sa neliečili 3 % nevedeli o možnostiach liečby, 19 % nechcelo prestať fajčiť, fajčenie im chutilo, 19 % malo strach, že to nezvládne a 21 % neuvažovalo nad takou možnosťou a 38 % nemalo dôvod, prečo prestať s fajčením. Kazuistika ilustruje, ako môže finančná odmena zvýšiť motiváciu vstúpiť do liečby. *Záver:* Výsledky našej štúdie podporujú predpoklad, že ťažkí fajčiari dokonca aj po ponúknutí bezplatnej liečby, napriek tomu, že sú si vedomí možných vážnych zdravotných následkov, majú len malú motiváciu prestať fajčiť. Finančná odmena môže byť jedným z faktorov, ktorý podporí rozhodnutie vstúpiť do liečby a dodržiavať ju.

Kľúčové slová: závislosť od tabaku – motivácia – finančná odmena.

Financial incentives as a strong motivational aspect in treatment of tobacco dependence

Background: Nicotine a psychoactive part of tobacco belongs to the substances with the strongest potential to initiate dependency. Not only treatment itself, but also a motivation to start it is one of the most difficult therapeutic problems. Substance causes changes in mood, reduces stress, increases activity, excitement, attention and concentration and many others. Contrary to these short-time effects, serious negative health consequences of tobacco smoking such as pulmonary emphysema, cancer, cardiovascular diseases, which are closely associated with regular tobacco smoking, are usually delayed by many years. *The goal of the study* was to find out why patients treated from alcohol dependence do not enter also treatment for tobacco dependence. We wanted to find out how better motivate patients to stop smoking. Our study was divided into quantitative and qualitative part. *Patients and methods:* Sample consisted of 72 patients of CTDD Bratislava treated from alcohol dependence, who were at the time of study regular smokers (72 % males, 28 % females; average age 44.7 (SD ± 11.5)). Seven-item questionnaire was administered to them, SPSS database was used for data processing. Qualitative part was a case history of 77-years old colleague,

doctor – psychiatrist. *Results:* 100 % (72) of the patients had knowledge that smoking causes health damages and from them 4 % (3) thought, that smoking do not damage their health. 93 % (67) of patients knew about the possibility of the treatment, but in treatment were only 6 % (4) of them. Only 3 % did not know about possibility of treatment from the patients who were not in the treatment. 19 % did not want to stop smoking, 19 % had fear to stop it (they thought that they would fail), 21 % did not consider such option at all and 38 % did not see any reason to stop smoking. Case history has illustrated how financial reward could increase motivation to enter treatment. *Conclusions:* Results of our survey support the hypothesis that heavy smokers even after the offer of free of charge treatment, who are aware of serious health consequences, have only small motivation to stop smoking. Financial reward can be one of the factors, which can support their decision to enter the treatment and to comply with it.

Key words: tobacco dependency – motivation – financial reward.